

'EU zabranila opasan insekticid'

Автор(и): Растителна заштита
Дата: 06.03.2020 Број: 3/2020

Insekticid hlorpirifos se sada smatra veoma toksičnim. Pretpostavlja se da oštećuje mozak i nerve ljudskih i životinjskih embriona. Ipak, dugi niz godina naširoko se koristio u EU, uključujući i u tretmanu citrusa. Hemijska supstanca je sukcesivno dobijala odobrenja za upotrebu na teritoriji Unije, uprkos snažnoj kritici. U januaru 2020. isteklo je njeno prethodno odobrenje i, zvanično od 10.01.2020., hlorpirifos i hlorpirifos-metil su zabranjeni za upotrebu na evropskom tržištu.

Strategija "Od farme do viljuške" i smanjenje upotrebe hemijskih pesticida

Evropska komisija je izglasala da ne obnovi odobrenje za upotrebu hlорpirifosa nakon isteka njegovog важећег одобренја, које је важило до почетка јануара 2020. На тај начин, Комисија је усвојила процену Европске агенције за безбедност хране (EFSA), која је свој извештај о овом инсектициду представила почетком јула 2019.

Zabrinutost EFSA-e је да hlорpirifos моће довести до генотоксичних и невролошких ефеката током развоја људског ембриона и, уопштено, моће бити штетан по људско здравље.

Komiserka EU за здравље и безбедност хране, Stela Kirijakides, istakla је на редовnom sastanku Komisije: "Zaštita грађана од опасних hemikalija један је од prioriteta mog mandata i Evropskog zelenog dogovora. Komisija неће oklevati да забрани pesticide за које је доказано да имају штетне ефекте по здравље. Sada pozivam државе чланice да uklone proizvode који садрже ове две supstance са својих nacionalnih тржишта."

Kao deo Evropskog zelenog dogovora, u prvoj polovini 2020. godine Komisija će predstaviti strategiju "Od farme do viljuške", čiji је један од ciljeva značajno smanjenje zavisnosti од, rizika i upotrebe hemijskih pesticida, đubriva i antibiotika.

Preparati који садрже hlорpirifos koriste се за suzbijanje ваши, воћних мушica и других штетоčina. Такође се нашироко primenjuju у gajenju воћа, povrća i žitarica, као и у vinogradarstvu i šumarstvu. Proizvodi који садрже hlорpirifos distribuiraju се у ukupno 20 evropskih zemalja. U južnoj Evropi veliki deo proizvodnje citrusa такође се tretira ovim инсектицидом. Značajan deo proizvoda у EU са dokazanom prisutnošću hlорpirifosa су uvezena roba.

U nekim zemljama EU, опасni инсектицид је забранjen čak i pre rasprave о nastavku njegove upotrebe. U Nemačkoj, на primer, hlорpirifos је забранjen од 2009. godine, ali mnoga kontaminirana hrana ulazi на тржиšte putem uvoza. Prema izveštaju "Ziddojče cajtung", 2017. godine svaki treći uvezeni grejpfrut i narandža i svaka četvrta mandarina bili су kontaminirani ostacima инсектицида. Tragovi hlорpirifosa такође су pronađeni у svakom petom uzorku uvezenih papriki.

Koliko је toksičan hlорpirifos?

Aktivna supstanca hlорpirifos одобрена је у EU од 2006. godine, а од tada је одобрenje produžavano nekoliko puta. Rizici су дуго poznati: sredinom 2000-ih naučnici су у две sukcesivne dugoročne studije utvrdili да čak i male količine hlорpirifosa имају negativan efekat на razvoj embriona.

Deca žena које дођу у kontakt са hlорpirifosom током trudnoće kasnije имају мање изражене reflekse, већи rizik од poremećaja pažnje i hiperaktivnosti i drugih poremećaja у razvoju. Nekoliko kasnijih studija podržava

početno istraživanje. Kao odgovor, upotreba hlorpirifosa u zatvorenom prostoru – na primer u mamcima ili sprejevima za insekte – je zabranjena, što je takođe imalo pozitivan efekat prema studijama. Međutim, Agencija za zaštitu životne sredine Sjedinjenih Država (EPA) odbacila je zabranu u poljoprivredi u leto. Verovatno će preispitati svoju odluku krajem 2020. godine.

S obzirom na poznate rizike, hlorpirifos nije trebalo da bude odobren kao insekticid u EU, ali dugi niz godina bio je ključni deo portfolija kompanija koje se bave proizvodima za zaštitu biljaka, kako su u decembru izvestili Bajeršer rundfunk (BR) i dnevne novine "Tac". Prema izveštajima, koji odražavaju studije o opasnostima hemijske supstance, tokom procedure nisu uzeti u obzir svi podaci, već samo zaključci izveštaja koje obično finansira industrija.

Tako je, u studiji na životinjama sprovedenoj još 1998. godine, utvrđeno da su mozgovi mladih pacova manji od mozgova njihovih roditelja i da imaju određene poremećaje u razvoju kada su odrasle životinje jele proizvode koji sadrže hlorpirifos.

Postupak povlačenja sa tržišta

Neposredno po stupanju na snagu odluke Evropske komisije o zabrani upotrebe hlorpirifosa i hlorpirifos-metila, sve države članice EU su dužne da povuku svoja odobrenja za ove dve hemikalije.

Nakon toga, mogu odobriti prelazni period od do tri meseca za upotrebu, skladištenje ili odlaganje.